CULTURAL HERITAGE DEPARTMENT
UNDER THE MINISTRY OF CULTURE

Šnipiškių g. 3, LT-09309 Vilnius
email: centras@heritage.lt

We are writing you representing US citizen Grant Arthur Gochin (hereinafter Client).

We received your reply regarding an assessment of the plaque commemorating J. Noreika. Your letter noted the commemorative plaque was erected in 1997 and in the department's assessment "the erection of the memorial plaque on the building located at Žygimantų street no. 1 does not harm the valuable characteristics of the building," and therefore the department will not "demand the owner of the plaque or the owner of the building to remove this plaque." The letter also says it is "outside the competency of the department to research and judge the activities and contributions to the nation and the state of specific individuals."

We agree that the judgment of specific individuals is not within the jurisdiction of the department, but in our query we did not ask for an assessment of the contributions made by Jonas Noreika. The department's task is to assess whether the erection of the honorary plaque violates the requirements of legal acts for heritage protection. An administrative procedure was not initiated and an assessment was not made.

The building housing the Vrublevskiai Library of the Lithuanian Academy of Sciences was built between 1884 and 1888 as the **palatial residence** of Klementina Tyszkewicz. The famous architect Kiprijonas Maculevičius, architect of 50 historical buildings in Vilnius, designed this building. The library has the following valuable characteristics:

1. Architectural (rated as rare)
2. Artistic (rated as significant)
3. Historical (rated as significant)

The following valuable characteristics have been determined as belonging to the building: the façade's architecture, the overall architecture, architectural details of the façade, to wit, t**he brickwork portico of the southeast façade of the central corpus** composed of four columns of rounded cut and glazed bricks and multifaceted cut posts, connected by arches, above which there is an open terrace with a brick balustrade (1.1.3).

Visually, the commemorative plaque places an exaggerated officiousness on the building and recalls the widespread commemoration of the power of the state during the Soviet occupation, when plaques were placed on historical buildings announcing the building in questions was the headquarters of a Soviet government committee, department or other sort of agency.

The granite plaque hangs under the brickwork portico on the left side of the façade of the building, parallel to the portico columns. Gazing at the portico, the plaque is visible from almost all angles, and in many cases the plaque is visible on the left side of the external column of the portico, or on the left archway of the portico (photographs of the façade appended). The incorporation of this granite plaque on the façade of the historical building interferes with the composition of the protected portico. Compared to historical photographs of the building (appended), it is seen that the portico provides delicacy and grace to the large building, and the portico is integral to the bright façade of the building, inviting the eye to trace its noble lines and form. The dark commemorative plaque is a blemish upon the composition, destroying its integrity and visually separating the portico from the façade. It draws to itself the attention of the beholder, whereas the idea of architect Kiprijonas Maculevičius was to draw that attention to the

graceful portico of the building. At the present moment the façade does not reflect the spirit of the Tyszkewicz palace.

So far there are no Lithuanian or Vilnius municipal laws on the proper erection of memorial plaques in Vilnius. For that reason we believe the department must go by analogous law. The legal code for administrative cases, article 4 section 7, prescribes if there is no law regulation a dispute, the courts apply a law regulating a similar dispute, and if there is no such similar law, then based on basic legal principles and their spirit, as well as the criteria of justice, logic and common sense.

Regulations similar to this dispute include the April 13, 2005, order by the Ministry of Culture, order No. IV-138 on rules for advertising at cultural heritage sites, which stated:

Point 4: It is forbidden to place advertising: 4.3 at a cultural heritage site (on buildings) declared protected or cultural monuments, on their façades, roofs and architectural features (columns ... balconies and etc.), or advertising must not cover up separate features or their combinations is such a way that it detracts from the architectural form of the façade.

Point 7: Advertising, including that which is not regulated by the law of the Republic of Lithuania on advertising, in its forms, materials, colors, methods of installation and technologies employed, must not harm, cover or diminish cultural heritage sites.

Point 14: Supervision of advertising and adherence to rules controlling it at cultural heritage sites, on their territories and in their buffer zones is the jurisdiction of Units of the Cultural Heritage Department.

Assessing it from the legal aspect, we believe the erection of a memorial plaque to J. Noreika, without any official permission or decision, violates the above legal acts. Assessing it from the cultural aspect, we believe the dark granite plaque destroys the integrity of the architectural work and damages the composition of the façade of the large building and the graceful portico. Assessing it from the moral position, the content of the plaque commemorating "the military commander" is absolutely out of keeping with the humanitarian goals of the building, and also insults the will and memory of the famous humanitarian attorney of Vilnius, Mr. Vrublevskis.

In consideration of these arguments and based on the legal acts in force, we request the Department:

1. Initiate an administrative procedure to assess what influence is exerted upon the façade of the building and the portico by the commemorative granite plaque erected at Žygimantų street No. 1, Vilnius;

2. If a violation is discovered, to draft an administrative directive to the person in charge of the building at Žygimantų street No. 1, Vilnius and/or the owner of the memorial plaque which is the Vilnius municipality, obliging them to take the commemorative plaque down from this cultural heritage site.

If there are any questions in regards this request presented, kindly address them to the attorney Rokas Rudzinskas, email rokas@rlaw.lt, telephone 8 614 88303. Please send correspondence intended for the Client to this address: Office of Attorney Rokas Rudzinskas, A. Mickevičiaus g. 14-2, Vilnius.

APPENDICES:

1. Contract for legal representation;
2. Photographs of the façade of the building at Žygimantų street No. 1;
3. Historical photographs of the façade of the building.

Other appendices presented together with earlier request.

Sincerely,
Rokas Rudzinskas, attorney

March 7, 2017
Vilnius

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
GAUTA
2017-03-07 Nr.

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS

Šnipiškių g. 3, LT-09309 Vilnius
E.paštas: centras@heritage.lt

Kreipiamės atstovaudami JAV piliečio Grant Arthur Gochin (toliau -Klientas) interesus.

Gavome Jūsų atsakymą dėl memorialinės lentos J.Noreikai įvertinimo. Rašte yra nurodoma, kad memorialinė lenta yra įrengta 1997 m. ir departamento vertinimu "memorialinės lentos įrengimas ant pastato Žygimantų g. 1, nepažeidžia pastato vertingųjų sąvybių", todėl "neteiks reikalavimų minimos lentos savininkui ir pastato savininkui dėl šios lentos nuėmimo". Rašte taip pat nurodoma, kad departamento kompetencija neapima konkrečių asmenų veiklos ir nuopelnų tautai ir valstybingumui tyrimo ir vertinimo".

Pritariame, kad konkrečių asmenybių vertinimas nėra departamento kompetencija, tačiau savo paklausime mes neprašome įvertinti Jono Noreikos nuopelnų. Departamento funkcija yra įvertinti ar garbės lentos įrengimas nepažeidžia paveldosaugos teisės aktų reikalavimų. Administracinė procedūra nebuvo pradėta, vertinimas neatliktas.

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos pastatas statytas 1884–1888 m., kaip Klementinos Tiškevičienės **rūmai - rezidencija**. Pastatą projektavo žymus architektas Kiprijonas Maculevičius, suprojektavęs Vilniuje 50 istorinių pastatų. Bibliotekai nustatytas šis vertingų savybių pobūdis:

1. Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą, retas)
2. Dailės (lemiantis reikšmingumą, svarbus)
3. Istorinis (lemiantis reikšmingumą, svarbus)

Pastatui nustatytos šios vertingos sąvybės: fasadų architektūrinis sprendimas -- architektūrinio sprendimo visuma, fasadų architektūros tūrinės detalės -- **centrinio korpuso ŠR fasado plytų mūro portikas**, sudarytas 4 apskrito skerspjūvio tinkuoto plytų mūro kolonų ir daugiakampio skerspjūvio stulpų, sujungtų arkomis, virš kurio įrengta atvira terasa su plytų mūro baliustrada (1.1.3.).

Vizualiai memorialinė lenta pastatui suteikia perdėto oficialumo, primena sovietų okupacijos metu paplitusį valdžios galios įamžinimą, kuomet ant istorinių pastatų buvo kabinamos lentos skelbiančios kad šis pastatas yra sovietų valdžios komiteto, skyriaus ar kito darinio būstinė.

Granito lenta yra pakabinta po plytų mūro portiku, kairiajame pastato fasado krašte, lygiagrečiai portiko kolonai. Žvelgiant į portiką lenta yra vizualiai matoma beveik iš visų padėties taškų, daugeliu atveju lenta matoma kairėje išorinės portiko kolonos pusėje arba kairėje portiko arkoje (fasado fotografijos pridedamos). Toks granito lentos įkomponavimas į istorinį pastato fasadą darko saugomo portiko kompoziciją. Lyginant su istorinėmis pastato nuotraukomis (pridedama) matyti, kad portikas masyviam pastatui suteikia trapumo ir grakštumo, portikas yra vientisas su šviesiu pastato fasadu, idant išryškėtų iškilus raižinys. Tamsi memorialinė lenta yra dėmė šioje kompozicijoje, sugriaunanti vientisumą ir vizualiai atskirianti portiką nuo pastato fasado. Ji koncentruoja stebėtojo žvilgsnį, tuo tarpu architekto Kiprijono Maculevičiaus užmanymas buvo dėmesį sutelkti į grakštų pastato portiką. Esamu momentu, fasadas neatspindi Tiškevičių rūmų dvasios.

Lietuvos ir Vilniaus miesto savivaldybės teisės aktai iki šiol nenumato memorialinių lentų įrengimo tvarkos Vilniaus mieste. Dėl šios priežasties manome, kad departamentas turėtų vadovautis įstatymo analogija. Administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnis. 7 d. nustato, kad jeigu nėra įstatymo, reglamentuojančio ginčo santykį, teismas taiko įstatymą, reglamentuojantį panašius santykius, o jeigu ir tokio įstatymo nėra, – vadovaujasi bendraisiais įstatymų pradmenimis ir jų prasme, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais.

Panašius nagrinėjamam santykiui reikalavimus nustato, Kultūros ministro 2005 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. ĮV-138 dėl Reklamos kultūros paveldo objektuose taisyklių patvirtinimo, nurodo kad:

4 punktas Draudžiama įrengti reklamą: 4.3. ant kultūros paveldo objektų (statinių), paskelbtų saugomais ar kultūros paminklais, fasadų, stogų, architektūros detalių (stulpų <...> balkonų ir pan.) arba reklama neturi uždengti pavienių detalių bei jų junginių, suardant fasado architektūros formą.

7 punktas Reklama, taip pat ir ta, kurios nereglamentuoja Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas, savo formomis, medžiagomis, spalvomis, įrengimo būdais, technologijomis neturi žaloti, uždengti ar nustelbti kultūros paveldo objektų.

14 punktas Reklamos kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose bei apsaugos zonose įrengimo reikalavimų laikymosi kontrolę pagal kompetenciją atlieka Kultūros paveldo departamento Padaliniai.

Vertinant teisiniu aspektu, manome, kad memorialinės lentos J.Noreikai įrengimas, be jokio oficialaus leidimo ar sprendimo, prieštarauja aukščiau nurodytiems teisės aktams. Vertinant kultūriniu aspektu, manome, kad tamsi granito lenta darko masyvaus pastato fasado - grakštaus portiko kompoziciją, griauna architekto kūrinio vientisumą. Vertinant moraliniu aspektu - memorialinės lentos turinys "karo vadui" yra absoliučiai nesuderinamas su humanitariniais pastato tikslais, taip pat pamina žymaus humanisto Vilniaus advokato Vrublevskio valią ir atminimą.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus ir vadovaujantis galiojančiais teisės aktais Departamento prašome:

1. Pradėti administracinę procedūrą ir įvertinti kokią įtaką saugomam pastato fasadui ir portikui daro memorialinė granito lenta įrengta Žygimantų g. 1, Vilnius;

2. Nustačius pažeidimą surašyti administracinį nurodymą pastato Žygimantų g. 1, Vilnius valdytojui ir /arba memorialinės lentos savininkui Vilniaus m. savivaldybei, įpareigojantį nukabinti memorialinę lentą nuo kultūros vertybių objekto.

Iškilus klausimams susijusiems su pateiktu prašymu, maloniai prašome kreiptis į advokatą Roką Rudzinską el. paštu rokas@rlaw.lt ar telefonu 861488303. Korespondenciją skirta Klientui prašome siųsti adresu: advokato Roko Rudzinsko kontora, A. Mickevičiaus g. 14-2, Vilnius.

PRIDEDAMA:

1. Atstovavimo sutartis;
2. Pastato Žygimantų g. 1 fasado fotografijos;
3. Istorinės pastato fasado fotografijos.

Kiti priedai pateikti kartu su ankstesniu prašymu.

Pagarbiai
Advokatas Rokas Rudzinskas

Vilnius, 2017 kovo 7 d.